

Versiune anonimată

Traducere

C-290/19 - 1

Cauza C-290/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

9 aprilie 2019

Instanța de trimitere:

Krajský súd v Trnave (Slovacia)

Data deciziei de trimitere:

12 martie 2019

Apelant:

RN

Intimată:

Home Credit Slovakia a.s.

[omissis]

[numărul cauzei]

ORDONANȚĂ

Krajský súd v Trnave (Curtea Regională din Trnava, Slovacia, denumită în continuare „Curtea Regională din Trnava”) [omissis] [numele judecătorilor], în cauza introdusă de apelantul RN [omissis] [data nașterii și adresa exactă], cu reședința în Šaštín – Stráže, reprezentat de JUDr. Vladimír Sidor, avocat, Hlohovec, împotriva intimătei Home Credit Slovakia, a.s., [omissis] [numărul de identificare și adresa exactă], cu sediul în Piešťany, reprezentată de Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s.r.o., cu sediul în Trenčín, având ca obiect [plata sumei de] 1 932,10 EUR, plus dobânzi,

dispune:

În temeiul articolului 162 alineatul 1 litera c) coroborat cu articolul 378 din Codul de procedură civilă, se suspendă judecarea cauzei și se adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene următoarea întrebare:

Articolul 10 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului trebuie interpretat în sensul că un contract de credit pentru consumatori îndeplinește cerința prevăzută de această dispoziție în cazul în care dobânda anuală efectivă nu este indicată în acesta sub forma unei valori procentuale, ci sub forma unui interval între două valori (între-și)?

Motivare

- 1 Prezenta instanță a fost sesizată pentru a se pronunța cu privire la apelul introdus de apelant împotriva hotărârii pronunțate de Okresný súd Senica (Tribunalul Districtual din Senica, Slovacia, denumit în continuare „Tribunalul Districtual din Senica”) [omissis] [numărul cauzei] la 21 martie 2018, prin care tribunalul menționat a respins cererea apelantului având ca obiect obligarea intimatei la plata sumei de 1 932,10 EUR, plus dobânzi de întârziere, pentru motivul îmbogățirii fără justă cauză. Intimata ar fi obținut o astfel de îmbogățire fără justă cauză în urma rambursării de către apelant a unui credit de consum rezultat dintr-un contract de credit. Contractul menționat nu conținea însă toate elementele prevăzute de lege, astfel încât creditul acordat prin acesta trebuia considerat scutit de dobânzi și de costuri, iar apelantul ar fi trebuit să plătească intimatei doar partea de capital a creditului respectiv. Cu toate acestea, dat fiind că, între timp, apelantul a plătit intimatei suma de 1 932,10 EUR în plus față de capital, el solicită obligarea acesteia din urmă la rambursarea sumei menționate.
- 2 Instanța de prim grad s-a întemeiat pe fapte care nu au fost contestate prin intermediul apelului [OR 2], nici nu fac obiectul litigiului dintre părți, și care pot fi rezumate după cum urmează: la 4 martie 2013, între apelant, în calitate de debitor, și intimată, în calitate de creditor, a fost încheiat un contract de credit [omissis] [numărul contractului]. În acesta se prevede, printre altele, după cum urmează: intimata acordă apelantului un împrumut fără destinație specială în sumă totală de 3 359,14 EUR, cuantumul ratei lunare este de 89,02 EUR, numărul ratelor este de 60, rata anuală a dobânzii este de 19,62 %, iar dobânda anuală efectivă (DAE) variază între 21,5 % și 22,4 %. Menționarea DAE este însoțită de o notă potrivit căreia „valoarea exactă a DAE depinde de ziua în care este acordat creditul, iar clientul este de acord ca valoarea exactă a DAE să îi fie comunicată de creditor după acordarea creditului”. În plus, în contract sunt indicate termenele la care ratele devin exigibile, prima dintre acestea trebuind să fie achitată în termen de o lună de la data acordării creditului; toate celelalte rate trebuie achitate în a 15-a zi a lunii calendaristice, iar perioada de rambursare a creditului este de 60 de luni. Prin scrisoarea din 2 iulie 2017, intimata a confirmat apelantului rambursarea integrală a creditului; în total, pentru acest credit, apelantul a plătit intimatei suma de 5 291,24 EUR.

- 3 Instanța de prim grad a concluzionat că creditul acordat de intimată apelantului este un credit de consum în sensul Legii nr. 129/2010 privind creditele de consum și alte credite și împrumuturi acordate consumatorilor (zákon č. 129/2010 Z. z o spotřebitel'ských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), în versiunea aplicabilă la data de 4 septembrie 2013 (denumită în continuare „Legea nr. 129/2010”), și că contractul de credit [omissis] [numărul contractului] conține toate datele prevăzute la articolul 9 alineatul 2 din Legea nr. 129/2010. Făcând trimitere la Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia/Bíróová, C-42/15, instanța de prim grad a ajuns la concluzia că contractul nu trebuie să conțină în mod necesar data exactă a scadenței fiecărei rate, nici termenul exact al scadenței finale a creditului și nici repartizarea exactă a ratelor individuale în proporția în care se rambursează capitalul și cea în care se rambursează dobânda. De asemenea, instanța de prim grad a ajuns la concluzia că nu este necesar ca în contract să se indice DAE în mod clar printr-o valoare concretă și că ar fi disproporționat să se sancționeze creditorul pârât prin considerarea creditului ca fiind scutit de dobânzi și de costuri doar pentru că DAE este indicat sub forma unui interval între două valori (între-și). Prin urmare, instanța de prim grad a concluzionat că creditul nu poate fi considerat scutit de dobânzi și de costuri și că intimata nu s-a îmbogățit fără justă cauză prin faptul că a primit de la apelant ratele aferente creditului menționat în suma totală convenită prin contractul de credit.
- 4 Prin intermediul apelului introdus, apelantul formulează unele obiecții, pe care instanța de trimitere nu le consideră însă relevante pentru întrebarea preliminară adresată. Astfel, acestea privesc problema dacă în contract trebuie să se prevadă repartizarea detaliată a ratelor individuale în tranșe de capital și în tranșe de dobânzi și dacă în contract trebuie să fie indicată data exactă (termenul) a scadenței finale a împrumutului. În această privință, instanța de trimitere arată că Curtea de Justiție a furnizat deja un răspuns la aceste chestiuni juridice de interpretare a Directivei 2008/48/CE în Hotărârea din 9 noiembrie 2016, Home Credit Slovakia/Bíróová, C-42/15, și, prin urmare, acestora li s-ar aplica principiul „acte éclairé”. Cu toate acestea, apelantul nu este de acord cu instanța de prim grad, în opinia căreia, potrivit articolului 9 alineatul 2 litera j) din Legea nr. 129/2010, este suficient ca DAE să fie indicat în contract sub forma unui interval [între două valori]. În opinia sa, o astfel de interpretare contravine dispozițiilor Legii nr. 129/2010, care prevăd că consumatorul are dreptul să primească informații clare și determinate cu privire la DAE, calculat pe baza datelor valabile la momentul încheierii contractului de credit de consum. În susținerea acestui argument, apelantul amintește de asemenea deciziile mai multor curți regionale din Republica Slovacă. El susține că, întrucât contractul nu conține acest element obligatoriu, care este prevăzut la articolul 9 alineatul 2 litera j) din Legea nr. 129/2010, creditul este scutit de dobânzi și de costuri și că intimata este obligată să restituie apelantului suma plătită de acesta în plus față de capitalul împrumutului.

II. Dreptul Uniunii Europene și dreptul național [OR 3]

5 În evaluarea întrebărilor preliminare adresate, instanța de trimitere se întemeiază în special pe considerentele (19) și (31) ale Directivei 2008/48/CE, pe articolul 3 litera (i), articolul 4 alineatul (2) litera (c), articolul 5 alineatul (1) litera (g), articolul 10 alineatul (1) litera (g) și articolul 19 din aceeași directivă și pe partea II din anexa I la aceasta. Pentru a asigura un caracter sintetic, prezenta instanță se abține de la citarea textuală a acestor dispoziții, care sunt deja cunoscute Curții de Justiție.

6 Directiva 2008/48/CE a fost transpusă în ordinea juridică a Republicii Slovace prin Legea nr. 129/2010 privind creditele de consum și alte credite și împrumuturi acordate consumatorilor și de modificare și completare a unor legi, în vigoare la data semnării contractului între apelant și intimată. În prezenta cauză, sunt relevante următoarele dispoziții ale acestei legi (în vigoare la data de 4 septembrie 2013):

articolul 1 alineatul 2:

„(2) Prin credit de consum în sensul prezentei legi se înțelege o acordare temporară de fonduri, în temeiul unui contract de credit de consum, sub formă de împrumut, de credit sau de amânare a plății ori un ajutor financiar similar furnizat de creditor consumatorului”;

articolul 9 alineatul 2 litera [j]):

„(2) [...] contractul de credit de consum trebuie să cuprindă următoarele elemente: [...]

j) dobânda anuală efectivă și suma totală pe care consumatorul este ținut să o plătească, calculate pe baza datelor valabile la momentul încheierii contractului de credit de consum; se menționează toate ipotezele folosite pentru calcularea unei astfel de dobânzi anuale efective [...]”;

7 articolul 11 alineatul 1:

„(1) Creditul de consum acordat este considerat scutit de dobânzi și de costuri în cazul în care:

a) contractul de credit de consum [...] nu conține elementele prevăzute la articolul 9 alineatul 2 literele a)-k) [...]”.

În prezenta cauză este de asemenea relevant articolul 451 din Codul civil (Legea nr. 40/1964, cu modificările ulterioare), care are în esență următorul conținut:

„(1) Persoana care se îmbogățește fără justă cauză în detrimentul altuia trebuie să restituie plata nedatorată.

(2) Îmbogățirea fără justă cauză este un beneficiu patrimonial obținut în urma executării unei obligații fără titlu juridic sau întemeiate pe un act juridic nevalid [...].”

III. Relevanța întrebării și motivarea trimiterii preliminare

- 8 În cauza supusă examinării, instanța de trimitere trebuie să decidă cu privire la cererea de restituire formulată de apelant, întemeiată pe îmbogățirea fără justă cauză, în temeiul articolului 451 din Codul civil. Potrivit apelantului, intimata a beneficiat de îmbogățirea fără justă cauză menționată, întrucât apelantul a rambursat, în conformitate cu contractul de credit [*omissis*] [numărul contractului], toate ratele creditului în cuantum total de 5 291,24 EUR. Cu toate acestea, creditul care face obiectul contractului menționat trebuia să fie scutit de dobânzi și de costuri, potrivit articolului 11 alineatul 1 litera a) din Legea nr. 129/2010, și, prin urmare, intimata ar fi putut să invoce împotriva [apelantului] doar dreptul la restituirea capitalului împrumutat, în cuantum de 3 359,14 EUR. Așadar, dat fiind că, în executarea obligațiilor, intimata a primit și plata dobânzilor și a costurilor, la care nu avea dreptul potrivit legii, aceasta a beneficiat de executarea unei obligații fără titlu juridic, în special de plata unei dobânzi legale nevalabile, dobândă pe care este obligată să o restituie apelantului potrivit articolului 451 din Codul civil. Potrivit apelantului, motivul pentru care creditul trebuie considerat [**OR 4**] scutit de dobânzi și de costuri este dat, printre altele, de faptul că, în contractul de credit [*omissis*] [numărul contractului], dobânda anuală efectivă este indicată doar sub forma unui interval între două valori (între-și), ceea ce, după cum susține acesta, contravine articolului 9 alineatul 2 litera i) din Legea nr. 129/2010. Răspunsul la întrebarea dacă contractul de credit [*omissis*] [numărul contractului] îndeplinește cerințele legale menționate și, prin urmare, dacă intimata are dreptul la dobânzile și la costurile care decurg din acesta depinde de interpretarea dispozițiilor citate anterior ale Legii nr. 129/2010 prin care a fost transpus (pus în aplicare) articolul 10 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2008/48/CE. În opinia instanței de trimitere, pentru soluționarea prezentei proceduri este, așadar, necesară o hotărâre cu privire la interpretarea Directivei 2008/48/CE, în temeiul articolului 267 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. Interpretarea Directivei 2008/48/CE, în calitate de act al unei instituții a Uniunii Europene, intră, potrivit articolului 267 alineatul (1) litera (b) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în competența Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 9 Potrivit jurisprudenței Curții de Justiție, dobânda anuală efectivă (DAE) este un element important la momentul luării deciziei consumatorului, pe baza căruia acesta din urmă evaluează diferitele oferte de credit și, în același timp, întinderea obligației sale viitoare (Ordonanța Curții de Justiție în cauza Pohotovost'/Korčkovská, C-76/10). Importanța acestui element poate fi de asemenea dedusă din cuprinsul considerentului (19) al Directivei 2008/48/CE, care urmărește să asigure transparența tocmai prin uniformizarea metodei de calcul al DAE și a ipotezelor care trebuie aplicate cu această ocazie. În acest scop, articolul 19 din Directiva 2008/48/CE, coroborat cu anexa I, prevede o metodă

detaaliată de calcul al DAE, precum și o listă detaaliată a ipotezelor menționate mai sus. În opinia instanței de trimitere, chiar din dispozițiile menționate anterior se poate deduce că, potrivit Directivei 2008/48/CE, prin expresia „dobândă anuală efectivă” se înțelege o valoare concretă. Tocmai pentru că valoarea DAE depinde de data tragerii creditului și de data ratelor individuale, pot exista diferențe în ceea ce privește calculul DAE în funcție de momentul acordării împrumutului. Directiva 2008/48/CE abordează tocmai această problemă, prevăzând în partea II din anexa I o serie de ipoteze care trebuie utilizate în acest caz și al căror scop este stabilirea unei date specifice pentru tragerea creditului și pentru rate. Aceasta corespunde și modului de redactare a articolului 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48/CE, potrivit căruia în contract trebuie să se indice DAE „[calculat] la momentul încheierii contractului de credit”. Prin urmare, în opinia instanței de trimitere, modul de redactare a dispozițiilor citate anterior pledează în favoarea concluziei că Directiva 2008/48/CE impune indicarea DAE sub forma unei valori concrete calculate la momentul încheierii contractului, aplicând ipotezele prevăzute în partea II din anexa I, iar nu prin utilizarea unui interval între două valori (între-și).

- 10 În memoriul său în apărare din 6 februarie 2019, intimata a declarat că contractul de credit [*omissis*] [numărul contractului] a fost încheiat printr-un acord intervenit prin intermediul telefonului între apelant și intimată și că apelantului i s-au acordat 35 de zile pentru a decide dacă acceptă sau nu oferta de contract de credit. Prin urmare, intimata nu a fost în măsură să determine cu precizie momentul acordării fondurilor. Cu toate acestea, instanța de trimitere nu consideră că acest argument este convingător, dat fiind că tocmai în astfel de cazuri se aplică ipotezele prevăzute în partea II din anexa I, de exemplu cele menționate la literele (a), (c) sau (f). Simpla împrejurare că data tragerii creditului nu este clară nu presupune în mod necesar că nu trebuie să se indice o valoare unică a DAE.
- 11 În plus, din Directiva 2008/48/CE se poate deduce că aceasta prevede în mod imperativ atât cazurile în care DAE poate fi indicat altfel decât prin menționarea unei valori precise, cât și cazurile în care DAE nu poate fi determinat. Din articolul 19 alineatul (5) din Directiva 2008/48/CE reiese că, în cazul în care, pentru calcularea DAE, nu pot fi utilizate ipotezele prevăzute în partea II din anexa I și nici cele menționate la articolul 19, Comisia este autorizată să completeze sau să modifice aceste ipoteze prin intermediul legislației delegate. În mod similar, articolul 5 [OR 5] alineatul (1) litera (g) din Directiva 2008/48/CE reglementează cazul în care, în anumite împrejurări, se poate modifica DAE și, în acest caz, permite (și impune) în mod expres creditorului să indice faptul că aplicarea altor mecanisme determinate de tragere a creditului poate avea drept rezultat aplicarea unui DAE mai mare. Această dispoziție ar fi inutilă dacă s-ar permite stabilirea DAE sub forma unui interval între două valori, dat fiind că în acest caz ar fi suficient să se indice un astfel de „[DAE] mai mar[e]”, în sensul articolului 5 alineatul (1) litera (g), ca limită superioară și nu ar fi necesar să se menționeze posibilitatea ca acesta să fie majorat. Și acest aspect pledează în favoarea concluziei că, potrivit Directivei 2008/48/CE, prin DAE se înțelege o valoare concretă specifică, iar nu un interval, și că aceasta reglementează în mod

expres modalitățile de soluționare a cazului în care nu este posibil în mod real să se stabilească un DAE. Prin urmare, aceste modalități nu pot fi eludate prin indicarea DAE doar sub forma unui interval (între-și), în considerarea presupusei imposibilități de a determina valoarea exactă a acestuia. Articolul 10 alineatul (2) litera (i) din Directiva 2008/48/CE nu prevede o posibilitate similară (menționarea posibilității unei majorări sau a unei reduceri a DAE), dimpotrivă, această dispoziție impune indicarea unui DAE specific. Potrivit instanței de trimitere, este așadar întemeiată concluzia potrivit căreia stabilirea DAE sub forma unui interval între două valori (între-și) nu îndeplinește cerința prevăzută la articolul 10 alineatul (2) litera (i) din Directiva 2008/48/CE.

IV. Concluzie

- 12 Având în vedere motivele prezentate mai sus, instanța a ajuns la concluzia că, în speță, este necesar să adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene o cerere de decizie preliminară. Prin urmare, în conformitate cu procedura [omissis] [trimitere la dispozițiile procedurale naționale], în temeiul articolului 267 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, suspendă judecarea cauzei și decide astfel cum se precizează în dispozitiv. După comunicarea deciziei Curții de Justiție, instanța va relua procedura [omissis] [trimitere la dispozițiile procedurale naționale].
- 13 [omissis] [menționarea faptului că instanța a adoptat în unanimitate prezenta decizie și trimitere la dispozițiile procedurale naționale]

[omissis] [menționarea faptului că decizia nu este supusă căilor de atac]

Trnava, 12 martie 2019

[omissis] [numele judecătorilor și al grefierului]